

Ljubljana, 4. maj 2018

ZADEVA: Odgovori na vprašanja Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije.

Spoštovani,

na podlagi vašega dopisa vam v nadaljevanju posredujem odgovore na zastavljena vprašanja, ki ste nam jih poslali 9. aprila 2018. Na vprašanja vam odgovarjamo po vrstnem redu, kot so bila zastavljena.

Seznam vprašanj – volitve 2018

SPLOŠNO:

Katera področja v Sloveniji je po vašem mnenju potrebno urediti? Pojasnite po 3 najpomembnejše rešitve na področjih, kjer menite, da so spremembe nujne.

V ospredju našega volilnega programa s katerim bo SD nastopila na državnoborskih volitvah, je krepitev srednjega razreda, odprava neenakosti, ustvarjanje odpornega gospodarstva in varnosti v državi. Med našimi prioritetnim nalogami je tudi sanacija zdravstvenega sistema. Socialni demokrati smo za davčno prestrukturiranje, saj je za nas nesprejemljivo, da so z obdavčitvami najbolj obremenjeni ljudje.

Kakšen je vaš program razvoja gospodarstva in delovnih mest v državi, usmeritev v razvoj novih, okolju prijaznih delovnih mest? Naštete 3 najpomembnejše cilje, ki jih boste zasledovali.

Socialni demokrati si prizadevamo za pameten gospodarski razvoj. Pri tem so naši ključni cilji: 1. Povečanje produktivnosti z novimi pristopi in znanjem; 2. Povečanje mednarodne vpetosti slovenskega gospodarstva; 3. Pospešena digitalizacija; 4. Aktiviranje potenciala mikro in malih podjetij ter 5. učinkovita uporaba razvojnih virov za pospešen razvoj.

Ob tem bodo naša prizadevanja usmerjena v delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, vzporedno pa je potrebno zagotoviti programe usposabljanja zaposlenih, ki bodo usposobljeni in motivirani za opravljanje del na teh delovnih mestih. Kajti zgolj novoustvarjeno delovno mesto ne pomeni veliko, če ni ustrezno usposobljenih in motiviranih zaposlenih, ki delajo na teh delovnih mestih.

Ali nameravate ohraniti obseg javnih storitev? Na kakšen način nameravate izboljšati učinkovitost, kakovost in dostopnost do javnih storitev? Navedite 3 ukrepe, ki jih boste predlagali v ta namen.

Med našimi 10 cilji za samozavestno Slovenijo si prizadevamo za **javne storitve za enake možnosti vseh**. Želimo kakovostne javne storitve, da vsem ljudem zagotovimo preskrbo z dobrinami, ki morajo biti javno dobro in zato dostopne vsem. Javni servis imamo zato, da zagotavlja skupne potrebe vsem ljudem v družbi. Zato je vitalnega pomena za družbeni napredek.

Odločeni smo, da okrepimo njegove sposobnosti. Prizadevali si bomo za nov plačni sistem, ki bo nagrajeval dobro opravljeno delo, za novo uradniško kulturo, zaposlene, ki bodo motivirani za delo v javnem sektorju in osredotočeni na potrebe državljanov, za smiselno reorganizacijo državne uprave, za boljše upravljanje javnih institucij in investicij, za decentralizacijo in prenos pristojnosti bližje k ljudem.

Kako se po vašem mnenju lahko izboljša položaj mladih? Navedite 3 ukrepe, ki jih boste predlagali na tem področju.

Tudi vprašanja, ki se zadevajo mladih so med našimi glavnimi 10 cilji za samozavestno Slovenijo. Prepričani smo, da je čas za mlade. Zato bomo ustavili potrebo mladih po begu v tujino z ustvarjanjem pogojev za njihovo življenje doma. S prenovljeno stanovanjsko politiko omogočili rešitev bivanjskega vprašanja s kombinacijo modela stanovanjskih zadrug, prehodnih stanovanj in investicij v stanovanja po zgledu Dunaja. Istočasno bomo mladim omogočili pogoje za razvoj lastnih idej s spodbudnim okoljem za razvoj zagonskih podjetij, inovativnih oblik sodelovanja in sodela ter tudi s tem, da jim bomo omogočili vstop v okrepljeni javni sektor ter pri iskanju novih priložnosti, ki se bodo pojavila zaradi povečanega investicijskega vlaganja države in gospodarstva. Za celostno koordinacijo razvoja politike za mlade bomo imenovali državnega sekretarja.

TRG DELA:

Ali menite, da je potrebna reforma trga dela s spremembo Zakona o delovnih razmerjih? Če da, kakšna?

Zavzemamo se za **vkjučujoč trg dela**. V času gospodarske krize je bila vloga države sprejemanje protikriznih ukrepov za ublažitev posledic gospodarske krize na najranjivejše skupine prebivalstva. V času gospodarskega okrevanja je bila vloga države v sprejemanju ukrepov za zmanjševanje brezposelnosti, dvig stopnje delovne aktivnosti vseh skupin na trgu dela ter ukrepov za zagotavljanje dostojnega dela. Nizka stopnja brezposelnosti ter dejstvo, da je danes v Sloveniji zaposlenih skoraj 80.000 ljudi več kot v začetku gospodarskega okrevanja ter podatki o stopnji tveganja revščine, kažejo, da so bili ukrepi učinkoviti.

V letu 2017 so se na gospodarskem področju in na področju trga dela nadaljevali pozitivni trendi iz leta 2016. Realna rast BDP v letu 2017 je tako po Jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2017 (UMAR: 2017) znašala 4,4 % (2016: 3,1 %), realna rast bruto plač je znašala 1,2 % (2016: 2,1 %), realna rast produktivnosti dela je znašala 1,6 % (2016: 1,1 %), rast zaposlenosti je znašala 2,7 % (2016: 1,9 %), število registrirano brezposelnih oseb pa se je v primerjavi z letom 2016 znižalo za nadaljnjih 14.100 oseb na 89.100 registriranih brezposelnih oseb.

Na trgu dela so tako pred nami izzivi, kako na trg dela vključiti čim večji delež aktivne populacije, kako zagotoviti, da bo dostojno delo, ki za posameznika predstavlja ekonomsko, pravno in socialno varnost, samoumevna pravica posameznika ter na kakšen način zagotoviti, da bo gospodarska rast prepoznana kot rezultat sodelovanja vseh deležnikov na trgu dela.

Naši ključni cilji za doseg vključujočega trga dela so: 1. povečanje zaposlenosti; 2. dostojno delo za ekonomsko, pravno in socialno varnost; 3. boljše plače; 4. zagotavljanje delovne sile glede na spremenjene potrebe na trgu dela in 5. socialno partnerstvo.

Hkrati smo Socialni demokrati prepričani, da za učinkovito obvladovanje tveganj in doseganje ciljev na trgu dela potrebuje Slovenija nov dogovor med socialnimi partnerji, s katerim se bodo opredelili skupni cilji in načini njihovega doseganja v partnerstvu med delodajalci, delojemalci in

državo. Prizadevali si bomo za krepitev zaupanja med partnerji in za izboljšanje pogojev za delo reprezentativnih organizacij socialnega partnerstva.

Zato za vzpostavitev novega delujočega in uspešnega socialnega partnerstva predlagamo naslednje ključne ukrepe in aktivnosti:

- Dvig kakovosti socialnega dialoga in zaupanja med socialnimi partnerji.
- Sklenitev sporazuma med socialnimi partnerji za obdobje 2018 – 2022.
- Dogovor med socialnimi partnerji o skupnih ciljih razvoja trga dela in socialnih zavarovanj do leta 2025.
- Poenotenje med socialnimi partnerji o ključnih izzivih trga dela ter glede možnih ukrepov.
- Dogovor, da je ustvarjeno zasluga vseh deležnikov na trgu dela in dogovor o načinu delitve ustvarjenega (rast plač, udeležba delavcev na dobičku, ipd.).
- Dogovor o uresničevanju Evropskega stebra socialnih pravic.

Kako gledate na prihodnost dela in na pojavljajoče se atipične in prekarne oblike dela? Katere ukrepe boste predlagali za zaježitev naraščanja števila atipičnih in prekarnih oblik dela? Kako boste spodbudili večjo vključenost delavcev v vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje za soočanje s spremembami, ki jih prinaša tehnološki razvoj in napredek?

Čaka nas doslednejša uveljavitev koncepta varne prožnosti. Slovenija sicer zmanjšuje segmentacijo na trgu dela, a ta ostaja problem zaradi različnih oblik dela, ki jih omogočamo. Prekarnost predstavlja naraščajoče tveganje neenakosti v dostopu do socialne zaščite, tako kratkoročno (denimo pri bolniški odsotnosti) kot tudi dolgoročno (pravice iz pokojninskega zavarovanja). Kot ključni problem pa je identificirana različna obdavčitev in različna višina socialnih prispevkov. Prekarnost na trgu dela moramo odpraviti.

Kot ključni cilj zato izpostavljamo dostojno delo, da se vsakemu delavcu zagotovi ekonomsko (plača za najmanj dostojno življenje), pravno (nadzor nad kršitvami in učinkovito uveljavljanje pravic) in socialno varnost (vsi sistemi socialnih zavarovanj). Zato mora Slovenija zmanjšati prekarnost (predvsem mladih) s hkratnim zvišanjem deleža zaposlenih po pogodbah za nedoločen čas pri posameznem delodajalcu.

Ključni ukrepi za to so:

- Spodbujanje zaposlitev za nedoločen čas.
- Redefinicija in dvig minimalne plače, ki ne bo samo presegla praga revščine, temveč bo za pošteno opravljeno delo zagotovila pošteno delo, ki bo vsakomur omogočilo dostojno življenje.
- Poenotenje vseh zakonitih oblik dela tako z vidika pravne ureditve kot z vidika vključitve in upravičenj iz socialnih zavarovanj.
- Na izzive prihajajočih modelov t.i. delitvene oziroma sodelovalne ekonomije bomo odgovorili s spodbudami za vzpostavitev združenih spletnih platform.
- Izboljšanje inšpekcijskega nadzora in krepitev spoštovanja pravic delavcev.

Ali se nam v Sloveniji v prihodnje obeta dualni sistem trga dela? Zakaj? Če je odgovor pozitiven: kakšen dualni sistem, katere so temeljne značilnosti tega sistema?

V Sloveniji izobraževalni programi na vseh ravneh izobraževanja potrebujejo stalno nadgrajevanje, da bi se že danes izobraževali za prihodnost. Med drugim bomo zato tudi v sodelovanju z delodajalci in sindikati naredili sistem vajeništva dolgoročno vzdržen.

Kako razumete pojem »fleksibilnost delovnega razmerja«? Ali sta fleksibilnost delovnega razmerja in zmanjševanje pravic delavcev neločljivo povezana? Zakaj?

V Sloveniji nas čaka doslednejša uveljavitev **koncepta varne prožnosti**. Slovenija sicer zmanjšuje segmentacijo na trgu dela, a ta ostaja problem zaradi različnih oblik dela, ki jih omogočamo.

Fleksibilnost delovnega razmerja po naši oceni pomeni, da je delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu zagotovljena pravna varnost (dosledno spoštovanje ZDR), ekonomska varnost (odpovedni rok in odpravnina) ter socialna varnost (pravica do nadomestila za brezposelnost in čim hitrejša vključitev v programe APZ). Z vsem navedenim se zagotovi čim krajša prekinitev zaposlenosti, ki pa ne vpliva bistveno na socialni položaj delavca).

Socialni demokrati si prizadevamo za **krepitev spoštovanja pravic delavcev**.

EKONOMSKO PODROČJE:

Ali menite, da je raven in distribucija plač v Republiki Sloveniji ustrezna ali ne, in če ne, v čem vidite problem in v čem rešitev?

Socialni demokrati si želimo **pravičnejše davke in močnejši srednji razred**. Ključni cilj prihodnjega obdobja je okrepitev srednjega razreda, da se izboljša njegov položaj, v strukturi prebivalstva pa zmanjša revščina in omogoči boljše socialno napredovanje vseh struktur prebivalstva. V pravični, kohezivni in progresivni davčni politiki vidimo ključ to tega, da izboljšamo položaj srednjega razreda, okrepimo možnosti za učinkovito pomoč najbolj ranljivim, hkrati pa spodbujamo podjetja k investiranju in zaposlovanju.

Kakšna je vaša usmeritev na področju davčne politike; ali podpirate dodatno prerazdelitev davčnih bremen (z dela in potrošnje na kapital) in s tem nadaljnjo davčno razbremenitev dela in plač? Ali bi morala biti po vašem mnenju takšna prerazdelitev z vidika javnofinančnih prihodkov nevtralna, in če ne, s kakšnimi ukrepi bi izpad nadomestili, katere javne storitve ali transferje iz proračuna bi zmanjšali ali ukinili? Kaj menite o spremembi sistema davčnih olajšav, znižanju stopnje DDV in uvedbi dodatne znižane stopnje DDV za posamezne ključne izdelke za mlade družine, za ključne življenjske artikle?

Davkov ne nameravamo povečevati, saj je davčna obremenitev primerljiva z drugimi državami. Vse spremembe na davčnem področju bodo narejene na način, da se skupna davčna obremenitev ne poveča in ostane na enaki ravni kot doslej (okoli 37 % BDP). Želimo si stabilen davčni sistem, saj je le tako mogoče zagotoviti predvidljivo davčno okolje za gospodarstvo in prebivalstvo, zato bodo spremembe na tem področju podvržene socialnemu in političnemu dogovarjanju, da dosežemo vsaj desetletno obdobje brez velikih posegov v davčni sistem.

Načrtujemo uresničitev Ekonomskega programa za preporod srednjega razreda. Za pravično razbremenitev najproduktivnejših delov gospodarstva in družbe bomo uvedli posebno olajšavo do višine minimalne plače, dvignili zgornjo mejo obdavčitve 27-odstotnega dohodninskega razreda na 30.000 € in uvedli dodatni dohodninski razred s 34 % stopnjo do višine 50.000 € prihodkov. Tako bomo v spodnjem delu lestvice zagotovili večjo zvezno progresivnost obdavčitve.

Želimo si evropsko primerljivo strukturo davkov, kjer je naša ključna usmeritev sprememba strukture davčnih virov z znižanjem obdavčitve dela in povečanjem obdavčitve kapitala in premoženja, da se po strukturi in razmerju med obdavčitvijo dela na eni in premoženja in dobička na drugi strani približa strukturi v najrazvitejših državah.

Ali ste pripravljeni podpreti spremembo zakona o minimalni plači, s katero bi se iz definicije minimalne plače izločili vsi dodatki?

Da. Socialni demokrati smo prepričani, da moramo minimalno plačo redifinirati tako, da ne bo samo presegla praga revščine, ampak bo vsem za pošteno opravljeno delo zagotovila pošteno plačilo za človeka dostojno življenje. Obenem si prizadevamo, da se po redefiniciji minimalne plače med socialnimi partnerji dogovori formula za redno usklajevanje minimalne plače, ki bo upoštevala na enak način makroekonomske parametre ter preprečevala tveganje revščine zaposlenih.

Ali se strinjate, da se uvede obvezna delitev dobička med zaposlene?

Da. Socialni demokrati podpiramo uvedbo obvezne udeležbe delavcev pri dobičku. Prepričani pa smo, da je za to potrebno oblikovanje soglasja socialnih partnerjev za njeno uzakonitev, zato si bomo prizadevali doseči soglasje za uvedbo obvezne delitve dobička med zaposlene.

Ali nameravate ohraniti enotni sistem plač v javnem sektorju? Ali menite, da je potreben kakšnih sprememb, in če da, katerih (naštejte ključne 3)?

Izhodišča enotnega plačnega sistema v javnem sektorju so dobra in jih podpiramo. Vzpostavljena so bila razmerja med posameznimi plačnimi skupinami, plače so javne in sistem napredovanja je vnaprej jasno opredeljen (karierno napredovanje). Žal se je ta ključen element enotnosti začel rušiti že kmalu po vzpostavitvi. Bistveno je, da se o vseh dodatkih, sedaj določenih v zakonu (ZSPJS) in v Kolektivni pogodbi za javni sektor (KSJS), vodijo pogovori glede posameznih skupin ne le znotraj njih, pač pa tudi z in v primerjavi z vsemi ostalimi. Menimo, da parcialno pogajanje v enotnem plačnem sistemu ne prinaša rešitev, ampak jih še pogloblja.

Konkretni ukrepi na tem področju vidimo predvsem:

- Skupaj s sindikati bomo v javnem sektorju ponovno dogovorili in vzpostavili enotnost sistema.
- S sindikati v javnem sektorju bomo v prvem letu mandata dogovorili dinamiko usklajevanja plač in odprave varčevalnih ukrepov, ki so bili sprejeti kot začasni.
- Dogovorili bomo postopnost oz. časovno dinamiko za rast najnižjih plač, da v prihodnjih nekaj letih ne bo delovnega mesta v javni upravi z osnovno plačo, ki je nižja od minimalne.
- Delež odlično ocenjenih zaposlenih bomo vezali na določen odstotek znotraj organa, da se spodbudi dejanska selekcija odličnosti, hkrati pa bomo vpeljali sistem objektivnega ocenjevanja glede na doseganje ciljev na ravni organizacije in delovnega mesta.
- Uvedli bomo variabilni del plače - redno delovno uspešnost, s katero bodo nagrajeni le resnično dobri zaposleni.

Ali nameravate zaključiti pogajanja s sindikati javnega sektorja, ki jih je začela prejšnja vlada, in če da, kakšna bodo vaša izhodišča oziroma ali boste upoštevali tisto, kar je bilo z večino sindikatov v dosedanjih pogajanjih že usklajeno?

Socialni dialog s sindikati javnega sektorja je ključnega pomena za dobro delovanje družbenih podsistemov, zato bo sklenitev sporazuma s stavkajočimi v vzgoji in izobraževanju prioriteta naloge nove vlade.

Koliko finančnih sredstev in v kakšnem časovnem okvirju bodo izplačana bo stvar pogajanj in obojestranskega dogovora, ki pa bo seveda moral biti v skladu s finančnimi zmožnostmi države.

ENAKE MOŽNOSTI:

Kakšen je vaš pogled na vlogo družine (žensk) pri dolgotrajni oskrbi? Je skrb za ostarele predvsem naloga in odgovornost družine v obliki neformalne oskrbe na domu ali je oskrba naloga in odgovornost države in lokalne skupnosti v obliki formalne oskrbe, ki jo izvajajo javne in zasebne institucije?

Demografskih izzivov se je potrebno lotiti multidisciplinarno s celostno povezavo medgeneracijske solidarnosti, dolgotrajne oskrbe, zdravstvenega varstva, pokojninske varnosti, socialnih storitev, novih modelov bivanja in spodbujanja aktivne starosti.

Doseči želimo kakovost življenja v dolgoživi družbi za vse.

Razlike v plačah med spoloma se po letih povečujejo. Kaj boste naredili, da se ta trend zaustavi?

Socialni demokrati bomo na vseh področjih dosledno spoštovali in uveljavljali enakost žensk in moških. Sprejeli bomo tudi ustrezne ukrepe za preprečevanje razlike v plačah za isto delo.

Kaj boste naredili, da boste zmanjšali brezposelnost mladih, izobraženih žensk?

Sprejeli bomo konkretne ukrepe za povečanje zaposlenosti in sicer:

- Okrepitev aktivne politike zaposlovanja s financiranjem v obsegu 1,5 % BDP letno.
- Programi za vključitev ranljivih skupin na trg dela z izboljšanjem njihove zaposljivosti in spodbudami delodajalcem.
- Vpeljava ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki so pri dolgotrajno brezposelnih usmerjeni v pomoč pri odpravi vzrokov za njihovo dolgotrajno brezposelnost.
- Uvedba obveznega izobraževanja zaposlenih s podporo države za osvajanje novih znanj in kompetenc in delovna mesta z višjo dodano vrednostjo.
- Sprememba modela vseživljenjskega izobraževanja na trgu dela za izboljšanje ključnih digitalnih kompetenc zaposlenih kot odgovor na trend digitalizacije.

VARNOST IN ZDRAVJE:

Kaj konkretno boste storili za uvedbo diferencirane prispevne stopnje za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni kot ekonomsko spodbudo za vlaganje v varnost in zdravje pri delu?

Uvedba diferencirane prispevne stopnje za zavarovanje za primer poškodbe pri delu je na predlog MDDSZ in ob soglasju socialnih partnerjev vsebovana v Nacionalnem programu varnosti IN zdravja pri delu za obdobje 2019-2028, ki ga je v tem mandatu na predlog MDDSZ sprejel Državni zbor. Zavzeli se bomo, da bo uvedba diferencirane prispevne stopnje že v akcijskem načrtu za prvo triletno obdobje.

Kdaj boste, če boste na oblasti, sprejeli novi Pravilnik o poklicnih boleznih? In zakaj mislite, da ga ni že od osamosvojitve dalje?

Pravilnik o poklicnih boleznih je absolutno nujno potrebno sprejeti- v preteklem mandatu je bila priprava v pristojnosti ministrstva za zdravje. Predvsem se je potrebno zavedati, da gre za izjemno zahtevno vsebino, ki mora biti predmet soglasja vseh socialnih partnerjev, v kolikor želimo, da bo dala pričakovane učinke. Zavzemamo se za takojšen sprejem Pravilnika.

SOCIALA:

Ali boste upoštevali usklajena Izhodišča za prenovo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jih je sprejel Ekonomsko-socialni svet, in skupna stališča sindikalnih central, s

katerimi naslednjo koalicijo seznanjajo, kakšno zdravstveno reformo podpirajo? (Če Izhodišč in stališč ne poznate, vam jih lahko posredujemo.)

Vzdržnost pokojninskega sistema je izboljšana, toda Slovenija se mora s pametnimi ukrepi pripraviti na čas po letu 2025. Projekcije kažejo, da se bodo izdatki za pokojnine v Evropski uniji najbolj povečali prav v Sloveniji. **Zato nameravamo uresničiti dosežen dogovor med socialnimi partnerji, ki je definiral izhodišča za pokojninsko reformo za zagotovitev dostojnih pokojnin.** Bistvo ukrepov je v ohranjanju in povečanju zaposljivosti kot predpogoju postopnega dvigovanja dejanske povprečne upokojitvene starosti in s tem posledično pokojninske dobe, ki zagotavlja višje pokojnine.

Na področju zdravstva moramo zagotoviti dostopno in kakovostno zdravstveno oskrbo za vse. Prioritetno moramo zagotoviti zdravstvo brez čakalnih dob. Nujen je enak dostop do vseh oblik zdravljenja brez čakanja in brez privilegijev. Zdravstvo, ki ga ne obvladujejo lobiji, ampak človečnost! S sprejemom zdravstvene zakonodaje in prenovo upravljanja javnega zdravstva bomo zagotovili enako dostopnost in pravičnost javnega zdravstvenega sistema, da vsem ljudem zagotovimo pomoč in oskrbo takrat, ko jo potrebujejo. Napovedujemo radikalen program za odpravo čakalnih vrst, okrepitev javnega zdravstvenega zavarovanja, ki mora pokriti vse stroške zdravljenja zavarovancev, sanacijo izgub javnih zdravstvenih institucij in enoten sistem naročanja zdravil in medicinske opreme.

Zavedati se moramo, da je Slovenija razvila koncept javnega zdravstva, ki temelji na široko dostopni mreži javnih zdravstvenih zavodov, dejavnost katerih dopolnjujejo iz javnih sredstev plačani zasebni izvajalci, koncesionarji. Prednost našega zdravstvenega sistema je v zadovoljivem znanju in razpoložljivosti zdravstvenih delavcev, ki pa se kažejo kot nezadostni zaradi prezahtevne in neracionalne mreže. Podatki iz statistik OECD in EU Slovenijo uvrščajo med države, kjer na prebivalca dajemo pomembno manj sredstev za zdravstvo od povprečja držav EU. Zdravstvo je materialno podhranjeno, kar močno vpliva na dostopnost do zdravstvenih storitev. Danes zdravstvo ne omogoča pravočasne zdravstvene oskrbe pomembnemu številu državljanov. Zaskrbljujoče je upadanje financiranja zdravstva iz javnih sredstev in na drugi strani naraščanje deleža neposredno iz žepa, kar vpliva na socialno varnost državljanov in povečuje družbeno neenakost. Zaradi kronične finančne podhranjenosti se premalo vlaga razvoj novih tehnologij in oblik zdravljenja in Slovenija počasi zaostaja za razvitimi evropskimi državami.

Mreža zdravstvenih ustanov je zastarela, neoptimalna, razdrobljena, kar vpliva na varnost in kakovost zdravstvenih storitev in ni skladna s potrebami prebivalstva. Javni zavodi delujejo po zastarelem principu in Zakonu o javnih zavodih, kar zmanjšuje njihovo učinkovitost in uspešnost. Zapostavljajo se izjemno pomembne dimenzije zdravstvenega sistema: kakovost, varnost, uspešnost, standardizacija in uvajanje novih tehnologij. Glavni problem slovenskega zdravstva je torej dostopnost (ljudje ne pridejo pravočasno do storitev, preveč ljudi čaka nedopustno dolgo), ljudje premalo vedo kaj dobijo (kakovost in varnost se ne spremljata) in ljudje vse več plačujejo iz žepa (manjša se socialna varnost in večja družbena neenakost). Na področju zdravja se bomo zavzemali za vrednote in standarde EU, kot so univerzalnost zdravstvenega zavarovanja, solidarnost in pravičnost zbiranja sredstev, enakost dostopa glede na potrebe in učinkovitost kot prvi kriterij alokacije virov. Naša vizija se zato usmerja v krepitev zdravja prebivalstva, kar pomeni razvoj pristopov za spremembo osebnega in družbenega odnosa do zdravja. Zdravje je mora ostati družbena prioriteta, zato načrtujemo razvoj spodbud za zdrav življenjski slog v vseh družbenih okoljih, izvajanje presejalnih programov, pravočasno in strokovno obravnavo za vsa akutna in kronična stanja ter rehabilitacijo.

Kakšen naj bo zakon o rezervnem demografskem skladu?

Zavzemamo se za oblikovanje demografskega sklada, virov ter način črpanja sredstev, ki mora zagotoviti dodatno financiranje v obdobju, ko se pojavi tveganje finančne vzdržnosti pokojninskega sistema zaradi demografskih razlogov. Demografski sklad bomo okrepili s prestrukturiranim premoženjem Družbe za upravljanje terjatev bank za do financiranje potreb pokojninskega sistema v najbolj kritičnih letih.

Čeprav danes tega še ne zaznavamo neposredno, bo v prihodnosti eden ključnih razvojnih izzivov demografska slika Slovenije in s tem povezana starajoča se družba.

Trendi v pričakovanem trajanju življenja in rodnosti namreč kažejo, da bo v Sloveniji že do leta 2030 pomembno upadel delež prebivalstva v starosti med 20 in 64 leti, (manj bo torej delovno aktivnih ljudi), povečal pa se bo delež starejših od 65 let. Manj bo torej delovno aktivnih ljudi, s tem pa se bomo soočali s pomanjkanjem delovne sile in na drugi strani na poviševanje izdatkov za socialno skrb. Spremenjena razmerja med mladimi, srednjo in starejšo generacijo bodo močno vplivala na posameznike, družine, gospodarstvo in družbo kot celoto. Zahteve bodo prilagoditve na številnih področjih. Dolgoročne projekcije kažejo, da bodo javni izdatki za financiranje sistemov socialne zaščite do leta 2060 v Sloveniji ob nespremenjenih politikah dosegli četrtnino BDP. Izdatki za pokojnine se bodo pri nas povečali najbolj med vsemi državami Evropske unije.

Demografskih izzivov se bomo lotili multidisciplinarno s celostno povezavo medgeneracijske solidarnosti, dolgotrajne oskrbe, zdravstvenega varstva, pokojninske varnosti, socialnih storitev, novih modelov bivanja in spodbujanja aktivne starosti.

Kako boste zagotovili ustrezen življenjski standard upokoencev?

Zavzemamo se za kakovost življenja ljudi v dolgoživi družbi.

Slovenija se stara hitreje kot večina drugih evropskih držav. Živimo dlje, delež starejših nad 65 let se povečuje. Pri tem se materialni položaj starejših poslabšuje. Pokojnine, večini starejših edini vir preživljanja, se v primerjavi s plačami znižujejo. Institucionalna oskrba starejših je nedostopna zaradi majhnega števila mest in visokih cen. Materialna osnova upokoencev je prenizka, da bi si lahko sami zagotovili zadovoljivo kvaliteto življenja v starosti. Starejši so tudi največje žrtve čakalnih dob v zdravstvu. Trendi se bodo v prihodnji letih še okrepili in nujne so prilagoditve: na trgu dela in v delovnem okolju, v izobraževanju in usposabljanju, v sistemih socialne varnosti, na področju bivanja in pri civilni in politični participaciji.

Naš cilj je: **zagotavljanje dostojne starosti**. Staranje družbe moramo sprejeti kot izziv in hkrati kot veliko razvojno priložnost. Vendar je ukrepanje nujno in to takoj. Prilagoditve trga dela, da bodo starejši lahko delali dlje, vseživljenjskega izobraževanja, da bo le ta vključevala tudi starejše, spodbujanje aktivne participacije starejših v družbenih procesih in predvsem prilagoditev naših sistemov socialne varnosti, zdravstvenega, pokojninskega in sistema dolgotrajne oskrbe. Zaustaviti je potrebno trend zmanjševanja vloge države pri skrbi za starostnike na račun družinskih članov. Zato osebni izdatki za socialno varnost v starosti naraščajo.

SOCIALNI DIALOG:

Kako gledate na socialni dialog in reprezentativnost socialnih partnerjev? Kakšen pomen imajo za vas sklepi Ekonomsko-socialnega sveta?

Socialni demokrati si prizadevamo za dvig kakovosti socialnega dialoga in zaupanja med socialnimi partnerji ter si bomo prizadevali za krepitev zaupanja med partnerji in za izboljšanje pogojev za delo reprezentativnih organizacij socialnega partnerstva.

**SOCIALNI
DEMOKRATI**

Socialni dialog je del evropskega socialnega modela in element Pogodbe o delovanju Evropske unije. Ali menite, da je čas, da socialni dialog postane ustavna kategorija? Ali menite, da Slovenija potrebuje socialni sporazum in ali si boste prizadevali za njegovo sklenitev?

Da. Prizadevamo si za sklenitev sporazuma med socialnimi partnerji za obdobje 2018 – 2022 in za dogovor o uresničevanju Evropskega stebra socialnih pravic ter dogovor med socialnimi partnerji o skupnih ciljih razvoja trga dela in socialnih zavarovanj do leta 2025.

Kako vidite financiranje socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj (financirajo jih le člani sindikalnih in delodajalskih organizacij)? Ali menite, da Slovenija potrebuje splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo oziroma dogovor o politiki plač?

Socialni demokrati si bomo prizadevali za izboljšanje pogojev za delo reprezentativnih organizacij socialnega partnerstva.

Kakšen je vaš pogled na možnosti normativne ureditve razlik med pravicami članov in nečlanov sindikata?

Veljavna ureditev v Zakonu o delovnih razmerjih že od leta 2013 dalje dopušča možnost drugačne ureditve določenih institutov glede na članstvo v sindikatu v kolektivnih pogodbah. Vsekakor je potrebno najprej analizirati, kakšne učinke je imela omenjena novost iz l. 2013 v praksi ter na podlagi učinkov sprejeti odločitev ali širiti nabor teh institutov v kolektivnih pogodbah. Menimo pa, da je vprašanje neposredno povezano z vprašanji veljavnosti kolektivnih pogodb (Zakon o kolektivnih pogodbah).

Lep pozdrav,

Dejan Levanič
glavni tajnik SD